

RIDDERLIJKE DUITSCHE ORDE
BALIJE VAN UTRECHT

BELEIDSNOTITIE
2016-2017

Inleiding.

Deze beleidsnotitie bevat concretisering van de beleidsvoornemens in het komende jaar. Deze notitie is zo opgesteld, dat deze, met weglating bijvoorbeeld van financiële gegevens kan dienen als beleidsplan dat moet worden gepubliceerd op de website van de RDO, als gevolg van de ANBI-eisen.

Zoals de vorige notities is ook deze ingedeeld in de hoofdstukken Sociaal, Cultuurhistorie en Vermogensbeheer.

Sociaal.

Er wordt onverminderd gestreefd naar het opzetten van bureaus voor noodhulp in de commanderijgemeenten of, voorzover de grootte van die gemeenten ontoereikend is voor een zelfstandig bureau, dit regionaal of zelfs provinciaal op te zetten. Wie de cijfers over armoede in Nederland bekijkt, ook met een relativerend oog, kan niet anders dan tot de conclusie komen, dat in een groot aantal gevallen de mogelijkheid van het verstrekken van noodhulp, soms binnen 24 uur noodzakelijk, een welkome aanvulling is op de sociale infrastructuur die door de overheid is aangebracht. Een situatie creëren waarbij noodzakelijke hulp niet van toeval afhankelijk is, is het uiteindelijke doel.

Voor de uitrol wordt gewerkt met de inzet van SUN Nederland, die de afgelopen jaren een grote expertise op dit gebied heeft opgebouwd. De ervaring heeft geleerd dat het traject naar een daadwerkelijke oprichting niet een geëffend pad is, in tegendeel. Volledige medewerking van alle partijen, hulpverlening, overheid, filantropie (fondsen, kerken, particulieren) is noodzakelijk en om die te verkrijgen is vaak veel tijd en energie nodig. Het meeste recente voorbeeld is de totstandkoming van SUN Drechtsteden in oktober 2015 na vijf jaar intensief overleg.

Het ziet er naar uit dat er serieuze beweging komt in Drenthe (Commanderij Bunne) en in de Krimpenerwaard (Commanderij Schoonhoven). In Noord-oost Twente (Commanderij Ootmarsum), met als kerngemeente Almelo zijn de ontwikkelingen hoopvol. In Doesburg is, na een paar gesprekken die door de Commandeur van Doesburg met de verantwoordelijke wethouder zijn gevoerd, een klimaat met alle betrokkenen gecreëerd, waarin een onderzoek naar nut en wenselijkheid van een noodhulpbureau kan worden gestart.

Bij vrijwel alle noodhulpbureaus valt in 2015 een terugval te zien waar het gaat om het aantal aanvragen. De verklaring daarvoor is dat de transitie in de zorg tot gevolg heeft gehad, dat bestaande verbanden zijn opgehouden te bestaan. Organisaties als MEE, een vaste en grote leverancier van "cliënten", zowel in de rechtstreeks aangevraagde hulp als bij de noodhulpbureaus, moesten in veel gevallen voor hun taken aan een aanbestedingstraject meedoen en vielen nogal eens buiten de boot. Ook in het algemeen geldt dat met de overdracht van taken naar de gemeenten per 1 januari 2015 de bestaande structuren zijn afgeschaft zonder dat de nieuwe structuur de gelegenheid heeft gehad zich te "zetten".

In een onlangs door SUNN georganiseerde conferentie op het Landgoed Noorderheide (eigendom van de Stichting Elise Mathilde) stond de relatie tussen het hulpverleningsveld en de noodhulpbureaus hoog op de agenda. Conclusie was, en daar zal in 2016 hard aan moeten worden gewerkt, dat de relatieve onbekendheid van de noodhulpbureaus bij de hulpverlener én de terughoudendheid en gebrek aan expertise bij die hulpverlener om échte nood te ontdekken vergezeld door een toegenomen bureaucratie de oorzaak is van dit teruggelopen aantal. Tijdens het werkdiner 2015 waar de wijkteamorganisatie in Utrecht zich presenteerde, bleek dat deze punten nog veel aandacht behoeven. De verwachting is dat in 2016 het aantal aanvragen weer zal toenemen.

Dankzij de kritische opstelling van de RDO is de werkwijze van de Stichting NU te Utrecht aanmerkelijk ten goede veranderd, reden om de vaste bijdrage van € 50.000 weer geheel te betalen. Er zijn nog wensen t.a.v. de inrichting van het bestuur, onder andere ook het hulpverleningsveld vertegenwoordigd, doch die kunnen, als in 2016 ook weer bestuurlijk wordt geparticipeerd, van binnen uit worden gerealiseerd. De huidige voorzitter geeft er blijk van daarvoor open te staan. Daarmee rijst ook direct de vraag in welke vorm de RDO zijn financiële deelname in noodhulpbureaus bestuurlijk vertaald wil zien. Het landschap overziend is naar bevind van zaken handelen waarschijnlijk het beste.

Door het Kapittel is gevraagd om de verleende hulp door de noodhulpbureaus kritisch te volgen. Dat betekent dat er op basis van de ingediende rapportages wordt bezien in hoeverre de verleende hulp binnen de kaders van de doelstellingen van de RDO is verleend.

Vooralsnog blijkt dat het geval te zijn. De noodhulpbureaus krijgen elk jaar, op basis van een aanvraag daartoe een bijdrage uitgekeerd. Meestal komt een delegatie van het bestuur van een noodhulpbureau in persoon de rapportage en het verzoek voor het komend jaar toelichten

De verschuiving van de individuele hulpvraag naar projecten zet zich voort. Als zodanig worden ook de bijdragen aan de Stichtingen Leergeld, de Stichtingen Present en de Jeugdsport of -cultuurfondsen beschouwd. De gevraagde evaluatie van de gedane giften aan de eerstgenoemde stichtingen- toezegging voor 3 jaar en een vast bedrag per jaar- heeft binnen de Giftcommissie geleid tot een herwaardering van deze projecten. De Giftcommissie is van mening dat deze stichtingen, net als de noodhulpbureaus, gezien kunnen worden als distributiekkanalen waardoor de individuele hulp op lokaal niveau beter kan worden verleend. Door deze zienswijze is de vraag over structurele ondersteuning eigenlijk minder relevant. Wel blijft de noodzaak ook deze stichtingen kritisch te volgen. Bovenstaande geldt ook voor de jeugdsportfondsen en de jeugdcultuurfondsen.

De betrokkenheid van de Commandeurs in "hun" gebied blijft een punt van aandacht. In hoeverre dat wordt ingevuld is sterk individueel bepaald en hangt in hoge mate af in hoeverre het werkgebied al ontgonnen is. Denk aan het al bestaan van noodhulpbureaus, die met geld van de RDO zijn opgericht en een structurele ondersteuning ontvangen of aan de contacten die tussen secretariaat en gemeenten bestaan. Als men elkaar over en weer makkelijk weet te vinden vergemakkelijkt dat het werk en ook de inzet van een commandeur. Dit is een aspect dat voortdurend aandacht behoeft.

Als gevolg van een uitspraak van het Kapittel is de jaarlijkse bijdrage van de RDO aan de Stichting Johanniter Hulpverlening verhoogd. De bestuursstructuur van deze stichting is gewijzigd, met dien verstande dat het Kapittel van de Johanniter Orde nu ook het bestuur vormt van de Stichting Johanniter Hulpverlening. Gezien de omvang van de financiële steun wordt de RDO vertegenwoordigd door een kapittellid in dat bestuur.

De groei van het vermogen van de Orde geeft aanleiding om in de begroting van 2016 een bedrag te ramen dat hoger is dan de laatste jaren. Met dit verhoogde bedrag is ook een grotere ambitie vastgelegd, die naar verwachting met een toename van het aantal aanvragen voor projecten en met de voorspelbare groei van het aantal noodhulpbureaus kan worden ingevuld.

Kaliningrad

Een aparte passage dient te worden gewijd aan Kaliningrad. Na de laatste jaren, onder meer door de inzet van de coördinator Herman van Melick, een succesvol beleid te hebben gevoerd, hebben wij van hem afscheid moeten nemen. Voorlopig is voor hem geen vervanger.

Gelukkig zijn inmiddels de contacten met Profko en de WP Schmitzstiftung zodanig dat wij

voorlopig kunnen doorgaan. Ook vindt samenwerking plaats van het Child Fund in Duitsland en de Corneliastichting in Beetsterswaag. Gekeken wordt naar samenwerking met nog andere fondsen.

Om het bureau van Profko toekomstbestendiger te maken heeft er een versobering plaatsgevonden.

De activiteiten kunnen voorlopig gewoon doorgaan. Wel is erg belangrijk dat de samenwerking met de Russische overheid, die moet deelnemen, blijft bestaan. Gezien de opvatting van de president van Rusland ten aanzien van NGO's is waakzaamheid geboden. Als activiteiten daarvan (Profko) worden verboden of geboycot wordt voortzetting daarvan heel lastig, zo niet onmogelijk.

Voorlopig wordt op het bestaande pad verder gewerkt, waarbij de nadruk ligt op alleenstaande jongeren (wezen) en verslaafdenzorg. De contacten met de Familarenorganisatie van de Deutsche Orde worden, sinds een eerste bijeenkomst in Hamburg, voorzichtig aangehaald. Met de Commanderie *An Elbe und Ostsee* is eind oktober 2015 een voorlopige afspraak gemaakt dat er bezien wordt in hoeverre met elkaar in Kaliningrad kan worden samengewerkt op het terrein van de verslaafdenzorg.

Cultuurhistorie.

Ondanks positieve vooruitzichten met betrekking tot de promotie van Rombert Stapel op de Balijekroniek, is door een gastdocentschap van de promovendus op Harvard, de datum hiervan opgeschoven. Naar verwachting zal deze nu in het voorjaar van 2016 kunnen plaatsvinden. Het manuscript is gereed en de Engelse tekst op zijn correctheid bekeken. Al enige jaren drukt de promotie niet meer op de begroting. Wel dient rekening te worden gehouden met kosten, die in verband met de publicatie van de dissertatie worden gemaakt. Daarvoor is ruimte binnen het budget voor Cultuurhistorie.

Het onderzoek naar Duitse leden van de Balije van Utrecht is dit jaar afgerond. Het onderzoek bevat voornamelijk kwantitatieve gegevens. Aan de onderzoeker is gevraagd zijn onderzoek af te sluiten met een eindverslag. Hierin wordt nog wel gekeken uit welke gebieden in Duitsland de leden en de expectanten afkomstig waren. Mocht hieruit blijken dat het de moeite waard is om een vervolgonderzoek te doen naar de achtergronden van de belangstelling van Duitsers voor de Utrechtse Balije, dan zal daarover komend jaar een beslissing worden genomen.

Het onderzoek naar de bezitsgeschiedenis van de Balije van Utrecht verloopt door de competente onderzoeker geheel naar wens. Er wordt systematisch gewerkt en het onderzoek ligt op schema. Najaar 2015 is het tweede jaar ingegaan. De eerste resultaten van het onderzoek werden tijdens een op het Deutsche Huis georganiseerde studiedag over geestelijke ridderorden in de Nederlanden al gepresenteerd en dit gaf vertrouwen.

Het vertrek van de archivaris door pensionering heeft aanleiding gegeven de Rijksarchivaris in Utrecht te vragen scenario's te ontwikkelen voor de toekomst van het archiefbeheer. De Dirigerende Commissie heeft uit die scenario's inmiddels gekozen voor het behoud van de archieven van de RDO in het Deutsche Huis, welke onder beheer blijven van de RDO, die zelf een conservator/collectiebeheerder aanstelt. Deze draagt ook de eerste verantwoordelijkheid voor de archieven. In het begin van 2016 zal deze functionaris worden aangesteld. Deze wisseling van de wacht zal ook worden benut voor het schrijven van een nieuwe instructie voor de archivaris/conservator. Tevens zal een meerjarig beleidsplan worden opgesteld, dat integraal onderdeel uitmaakt van deze beleidsnotitie. De samenwerking/ondersteuning met/door het Utrechts Archief voor wat betreft de nieuwe inrichting van het archiefbeheer zal

in een samenwerkingsovereenkomst worden vastgelegd. De duur is vijf jaar, met uiteraard een mogelijkheid van verlenging, als de samenwerking naar tevredenheid verloopt. Onderdeel van deze aanpak is het uitvoeren van een volledige bestandsopname, het wegwerken van geconstateerde achterstanden en het maken van een plan van aanpak voor het nog niet geïnterpreteerde archief.

Vermogensbeheer.

- **Onroerend Goed.**
In het Kapittel is in juni 2015 de Beleidsnotitie Onroerend Goed vastgesteld. Deze notitie is de leidraad voor het toekomstig aankoop beleid. Dit beleid dient altijd te passen in het bredere beleid ten aanzien van de instandhouding van verschillende vermogensbestanddelen ter verzekering van de charitatieve doelstellingen. Met andere woorden het rendement dient zo te zijn dat de huidige en de toekomstige bestedingen aan giften daaruit kunnen worden betaald.
- **Effecten.**
Op basis van de ervaringen over het afgelopen jaar met de beide vermogensbeheerders zal de samenwerking met beiden op dezelfde voet worden voortgezet. Komend jaar zal worden onderzocht hoe de RDO als vermogensfonds sociaal kan investeren in maatschappelijke organisatie of maatschappelijke initiatieven met als belangrijkste doel een positieve maatschappelijke impact. Een betrekkelijk nieuw instrument, de *Social Impact Bond*, kan daarbij ook worden bekeken. Inzet van middelen zal uiteraard alleen in samenspraak met de Giftencommissie kunnen plaatsvinden.